

Com discernir l'Esperit en la vida quotidiana

Fra Lluís Arrom

Se m'ha demanat que parli sobre com discernir l'acció de l'Esperit Sant en la nostra pròpia vida, en la vida de l'Església. I ho faré sobretot des de sant Ignasi de Loiola, que és un gran mestre de discerniment en la vida cristiana.

Per a sant Ignasi i la seva tradició, l'Esperit Sant actua en tots els aspectes de la nostra vida. Aquest és un punt molt important del seu pensament. El cristià, quan pensa en la seva vida espiritual, no pot pensar mai que aquesta és només una parcel·la de la seva existència sinó que tota la vida és una vida espiritual o una vida en Crist –com diuen els orientals–, una vida cristiana. La vida en l'Esperit, evidentment, és inseparable de la figura de la vida de Jesús, com també és inseparable l'Esperit de la Paraula. I la vida dins l'Esperit, la vida en Crist, és una vida dins l'Església. Aquests són punts evidents de vida espiritual que sant Ignasi deixa molts clars en els seus Exercicis Espirituals.

Sant Ignasi, doncs, encara la vida espiritual, l'acció de l'Esperit a partir de diversos punts de vista. Jo l'he dividit en quatre punts: el discerniment d'esperits, el principi i fonament, la vida com a lluita entre Crist i la fosca (el seguiment de Jesús entraria aquí, és el punt central) i viure dins l'Església.

El discerniment d'esperits

Sant Ignasi comença escoltant el que a ell li passa en el seu interior, en el seu cor. En la seva autobiografia relata que quan ell estava convalescent perquè havia estat malferit per una canonada a Pamplona, s'estava recuperant a la seva casa de Loiola i, durant aquest temps, li donen alguns llibres per distreure'l: la vida de Crist, la vida de sant Francesc, la de sant Domènec... Durant aquesta llarga convalescència té pensaments diversos. Hi ha un temps que pensa en la seva vida habitual, una vida regida pel que ell anomena l'honra, el desig de figurar, de ser important pels demés, de triomfar, i cultiva pensaments dels seus triomfs, de com pot conquerir una dama que li agrada molt..., i es va entretenant amb aquests pensaments. Després comença a llegir els llibres que li han deixat. I, a poc a poc, es va adonant que llegint la vida de Crist i la vida dels sants, li sorgeixen uns anhels, uns desitjos, el desig d'imitar els sants. Diu: "Si sant Francesc va fer això, per què jo no puc fer-ho?" I explica com després d'aquesta reflexió sentia una alegria, una pau, un benestar que perdurava dintre seu. En canvi, quan pensava en el seu desig d'honra, de glòria, en els altres pensaments, sentia una buidor. Sentia una delectació en els moments en què pensava en allò però després se sentia buit. I això que quan pensava imitar els sants, hi ha en el cor de sant Ignasi una barreja de vanitat, però a la vegada hi ha el desig sincer de santedat. La santedat de sant Francesc, de sant Domènec, la vida de Jesús l'atreuen, el sedueixen. I aquesta seducció i atracció íntima, pura, li donarà una alegria profunda.

Aquest punt és important perquè sant Ignasi ens ensenya a escoltar els nostres propis desitjos, perquè moltes vegades Déu ens parla a través d'ells. Els desitjos sants, dirà sant Ignasi, aquells desitjos d'una vida més autèntica, més de Déu, més d'entrega als demés. Sant Ignasi animarà, encoratjarà molt a cultivar aquest tipus de desitjos i a escoltar-los. Què és el que em mou quan jo desitjo una cosa, l'Esperit de Déu o un altre esperit? Sant Ignasi dirà que un senyal per

distingir l'Esperit de Déu, per distingir que els meus desitjos són bons, són constructius, que em fan més persona, que m'acosten a Déu, és l'alegria interior profunda, no passatgera. Una alegria que podria traduir-se també amb el nom de pau. Un sentiment, una actitud que em duu a entregar-me als demés, que em porta a l'agraïment, que m'eleva cap a Déu. Sant Ignasi anomena això consolació, que es manifesta, doncs, amb llàgrimes... Sant Ignasi plorava moltes vegades d'amor a Déu, d'amor als demés. Són actituds, sentiments, que m'encoratgen, que m'enforteixen per al bé. Quan jo m'adono que un anheli, un projecte, una activitat produeix això, és un bon senyal. En canvi, l'esperit dolent, allò que em fa fora de Déu, em pot donar una alegria fugissera però després produeix inquietud, neguit, buidor.

En moltes etapes de la seva vida sant Ignasi distingirà aquests tipus de sentiments dins del seu cor. També dirà que algunes vegades l'Esperit de Déu pot produir una tristesa, al començament de la conversió. És la tristesa del penediment. Però no és una tristesa desesperança sinó que és un sentiment de dir: "em sap greu el camí que he pres, vull prendre un altre camí". Sents una tristesa que no et tanca dins de tu mateix sinó que t'obre a un camí nou.

Sant Francesc, en el seu Testament, també ens parla d'una experiència similar. Ens diu que el leprós li feia repugnància, però quan el trobà, quan s'atansà a ell, quan va demostrar-li amor, quan feu misericòrdia amb ell, allò que li era amarg es convertí en dolcesa de l'ànima i del cos. És una altra manera de dir el mateix que està dient sant Ignasi. Va experimentar la consolació, l'alegria, la dolcesa, enmig d'una actitud profundament evangèlica.

Per tant, per discernir l'acció de l'Esperit Sant en la nostra vida, queda clar que l'Esperit Sant actua allà on nosaltres actuem segons l'evangeli de Jesús. I quan actuem segons l'evangeli de Jesús, l'Esperit Sant respon amb una pau, amb una força interior que és senyal de la seva presència.

A vegades, quan el camí de la vida cristiana està més avançat, podem viure moments de perplexitat, podem haver de discernir entre diverses actituds que totes dues poden ser molt bones i molt evangèliques. Ens és difícil dir què és el que Déu ens demana. En aquest moment, aquestes consolacions ens ajuden a discernir el que Déu vol.

Déu ens parla moltes vegades a través del desig. Una persona pot dir que Jesús estimava amb predilecció els pobres i, en canvi, no sentir cap desig d'estar amb ells. Què passa amb això? Tinc el desig de desitjar-lo? Tinc el desig que les causes de Jesús siguin les meves? A vegades el desig pot ser molt petit, però a través d'ell Jesús m'està cridant al seu seguiment.

En un altre període de la seva vida, sant Ignasi de Loiola va fer un discerniment. Era a Manresa quan volent seguir a Jesús de manera radical, imitant els sants d'una manera, diríem, poc matisada, va començar a dur una vida d'extrema penitència, es deixava els cabells llargs, no menjava... i va arribar gairebé a la desesperació, com a una depressió profunda. Sant Ignasi es va adonar que estava prenent un camí errat, que Déu no li demanava tot això que ell estava fent en aquell moment. Déu no produeix aquesta depressió i aquest desesper. I va canviar completament la manera d'afrontar la seva vida espiritual. O, fins i tot, amb detalls petits. Ell explica que va voler estudiar per poder transmetre el que Déu li havia comunicat en l'oració a Manresa. Volia ajudar la gent a dur un camí cristià autèntic, però sentia que s'havia de preparar, que havia d'estudiar. I diu que quan estudiava, li venia de sobte com una devoció, com una presència de Déu i moltes ganes de pregar. Va discernir que aquestes ganes de pregar eren una temptació que l'allunyava del que en la pregària i el discerniment havia comprès que havia de fer, que en aquell moment era estudiar; no era el moment de pregar, ja pregaria després quan hagués acabat d'estudiar.

I això també és bon senyal, saber en cada moment què he de fer i fer-ho bé. En la vida espiritual és fàcil error, equivocar-se a través de coses que són bones però que no són les que en aquell moment s'han de fer.

Principi i fonament

Sant Ignasi de Loiola, en els seus Exercicis, dirà que la persona que s'ha d'exercitar, l'hem d'ajudar a descobrir el seu paper com a cristià, ha de tenir un principi i fonament. Tota vida cristiana ha de tenir un principi i fonament. Quin és l'eix de la meua vida? Què és el que li dona sentit? Què és el que em motiva? Què és el que no em motiva? Aquest punt és important perquè si examinem els nostres sentiments i anhels, les nostres tristeses i alegries, són un termòmetre d'allò que em motiva, allò que em fa il·lusió, allò que no m'agrada..., però jo he de discernir quin és l'eix de la meua vida a través de tots aquests sentiments que tinc. Puc descobrir que potser els meus sentiments, les meves alegries, les meves pors no estan centrades en l'evangeli, i per això en els seus Exercicis sant Ignasi dirà que el principi i fonament de la nostra vida és: "El hombre es criado para alabar, hacer reverencia y servir a Dios nuestro Señor y mediante esto salvar su alma y las otras cosas sobre la faz de la tierra son creadas para el hombre y para que le ayuden en la consecución del fin para el cual está creado, de donde se sigue que el hombre tanto ha de usar de ellas cuanto le ayudan para su fin y tanto debe quitarse de ellas cuanto para ello le impiden, por lo cual es menester hacernos indiferentes a todas las cosas creadas". Aquest principi, sant Francesc l'expressa d'una altra manera en la Regla No Butllada, dient que els frares—i això val per a tot cristià—, ha d'allunyar de la seva vida tot neguit, tota preocupació, tota sol·licitud que no li permet posar Déu en el centre de la seva vida i de la seva ànima.

Sant Ignasi no pretén que tots els cristians siguin monjos. Precisament, la seva originalitat és que ell ha obtingut aquesta llum de part de Déu per a tot cristià, ja que tot cristià ha de viure una vida autènticament cristiana, una vida santa, una vida en Crist. Tothom, dins l'estat en el que està vivint, sigui casat, solter, frare, sacerdot, religiós, faci un treball manual, faci un d'intel·lectual, estigui a l'atur..., a tota persona Déu li parla. Tota persona té un camí de fidelitat a Déu seguint les petjades de Jesús. I és el que cadascú ha de descobrir. Però hi ha un principi que és inqüestionable: Hem estat creats per amor. D'Ell som i anem cap a Ell. Déu no és un element més de la nostra vida. Déu no és un element simplement important, bonic; és el centre, és el cor de la nostra existència. Es manifestarà de maneres diferents, en una vida o en una altra, però aquest és el principi bàsic. Per això és important, també, en la meua vida

cristiana descobrir el meu desig de Déu a través dels meus anhels. Moltes vegades no es fàcil de descobrir aquest desig de Déu, si un està molt distret, molt atrafegat, si té el cor molt ocupat. Moltes vegades les situacions de malaltia o de vulnerabilitat fan que baixin les defenses que tenim davant Déu i apareix aquest desig de plenitud, aquest desig de Déu. Molts cops, el desig de tenir èxit a la societat, de ser reconegut, de tenir, de comprar, d'adquirir més coses..., amaguen aquest desig de Déu, de plenitud, que només Ell pot omplir.

El cristià, doncs, ha de descobrir que el seu desig més profund és Déu. És el que apareix a l'evangeli de la samaritana. Jesús, quan es troba amb ella, no li fa cap retret, no la renya, no la jutja. L'ajuda a descobrir que el seu desig no ha estat mai satisfet. Havia tingut cinc marits i ara vivia amb un que no ho era. Jesús li ofereix una aigua viva, que no s'esgotarà mai. I la samaritana comprèn que el que aquell home li està oferint, el que li diu, és quelcom molt gran, molt profund, que no havia experimentat mai. En Jesús està trobant la resposta que ella anhelava, que desitjava. Darrera d'aquella vida que havia tingut, hi havia el desig de Déu però ella no ho va saber fins a aquell moment.

La vida com a lluita entre Crist i la fosca

També sant Ignasi ens ajuda a discernir l'acció de l'Esperit en la nostra vida a través d'una meditació que s'anomena de les Dues Banderes. Aquesta meditació avui en dia resulta una mica estranya. Sant Ignasi parla de dos exèrcits. Ell va ser soldat així que aquesta és la seva mentalitat. Un exèrcit és el de Crist i l'altre el de Llucifer, el de la llum i el de la fosca. És interessant quan parla de l'exèrcit del mal. Per a sant Ignasi, aquest exèrcit està format per aquells que es deixen endur per aquests desitjos: el de les riqueses, de la glòria vana i de la supèrbia. Un obre a l'altre les portes. El desig de les riqueses engendra la glòria vana, el prestigi, el ser ben vist. Aquest prestigi degenera en la supèrbia, en creure'm superior als altres.

Hi ha un jesuïta que explicant això es posa a si mateix d'exemple. Ell explica que les seves xerrades eren molt escoltades per la gent, ajudaven molt, i fins i tot el van contractar en un canal de televisió als Estats Units i parlava a la tele. I això li va donar un prestigi. Era una persona admirada, escoltada. I va haver un moment en què es va adonar de la seva supèrbia en el si de la seva comunitat, perquè li demanaven feines concretes de casa, com rentar la vaixel·la o coses quotidianes com escombrar i ell de seguida reaccionava dient que no tenia temps, que tenia coses més importants a fer que allò. Quan es va adonar que reaccionava així, es va preocupar i ho va consultar amb el seu director espiritual i va comprendre que la supèrbia s'havia posat dins del seu cor. Es creia superior als altres, creia que hi havia coses que no eren per a ell perquè estava ocupat per altres temes més importants, més necessaris... I es posa com a exemple perquè no hem d'entendre només la riquesa com a tenir molts diners, sinó que podem tenir altres menes de riqueses. Sant Francesc, per exemple, tenia molta por a la riquesa del saber, que faria creure a la persona, al frare en concret, superior als altres. El saber també és una riquesa. D'una manera gairebé imperceptible crec que soc superior a l'altre, que l'altre no té res a ensenyar-me. Qualsevol cosa es pot convertir en una riquesa: també la vida ascètica, la penitència es pot convertir en una riquesa. El que fa molta penitència es pot arribar a creure molt millor que els altres. O el compromís social... Crec que no hi ha res que es pugui escapar d'aquesta actitud de creure's superior als altres. I amb això, sant Francesc va donar al clau, donant importància a la minoritat.

Les Admonicions de sant Francesc són paraules de saviesa sobre el discerniment de l'Esperit en la nostra vida. Sant Francesc, d'una manera molt aguda i molt profunda, ens fa veure com

fàcilment els homes ens podem autoenganyar i creure que servim Déu, que seguim el bon camí, que duem una vida neta i, en canvi, podem dur una vida falsa, una vida buida... La vida cristiana es juga dins del nostre cor. I el nostre cor és fàcil d'enganyar. És important discernir. Però no oblidem el termòmetre del que us he parlat al principi. L'Esperit del Senyor dona pau, dona alegria, dona humilitat o minoritat –amb paraules de sant Francesc.

Per a santa Teresa d'Àvila, que se centrarà molt en la vida d'oració perquè ella és contemplativa i cerca viure una experiència de Déu, el seu termòmetre de discerniment és la humilitat. On no hi ha humilitat no pot haver autèntica experiència de Déu. I la humilitat no és una actitud externa, simplement dir que jo soc pitjor que els altres o abaixar el cap... La humilitat és una actitud en la qual entren molts elements. En la humilitat hi entra l'agraïment cap a Déu i cap als altres, saber que la vida és un regal que Déu m'ha donat i que els altres també em donen molt... La humilitat és també una actitud de conèixer els meus límits: avui

tinc unes capacitats i demà puc no tenir-les. La humilitat és una actitud de realisme, de veritat. La humilitat és saber demanar ajuda als altres. Santa Teresa d'Àvila també afegirà la disponibilitat per al servei, la disponibilitat per ajudar als demés. Dirà que aquell que no està disponible per servir als altres, per cuidar al malalt, aquell que no està disponible per treballar, que no té la inquietud perquè el Regne de Déu creixi, perquè Déu estigui viu en les persones, que no tingui amor... llavors la seva oració no és cristiana, no hi ha un encontre amb Déu. Amor i humilitat són actituds de les que ens parla constantment aquesta santa.

Santa Teresa de Jesús ens dona uns criteris de discerniment en un petit llibre que es diu: "Camino de perfección". D'alguna manera serien com les Admonicions de sant Francesc però escrit per santa Teresa, i sense el format d'admonició. Són unes converses de la santa amb les seves monges. No són fàcils de llegir perquè és un castellà antic i de vegades moltes paraules se'ns escapen, però és tot un exercici de discerniment de l'Esperit de Déu a la nostra vida. Parla, per exemple, de les relacions humanes, quan l'amor és autèntic amor i quan no ho és, quan és amor egoista que llavors no es mereix el nom d'amor, o quan és un amor autèntic que es preocupa realment del bé de l'altre, que es desvia per l'altre i que no demana res a canvi... i va descrivint molt bellament l'autèntic amor.

Per a santa Teresa l'oració és l'amistat amb Déu. I els preàmbuls per viure aquesta amistat és viure un amor autèntic i no viure centrat en un mateix, esforçar-se per descentrar-se d'un mateix. I té uns comentaris una mica irònics perquè parla de les monges que es queixen contínuament de les seves malalties i que arriben a cercar malalties gairebé inexistents, perquè viuen centrades en elles mateixes. Aquesta ironia de santa Teresa està referint-se a un món que és molt petit, un món d'un monestir de clausura. També és lògic que de vegades, en un món petit, que no té sortides a l'exterior, un acabi tancant-se en un mateix. Una vida que ha de ser molt plena i molt rica en experiència de Déu i en amor universal es pot tornar una vida molt minsa, molt pobra, molt raquítica. I santa Teresa adverteix molt a les seves monges que no es tornin així. Té pautes de discerniment. Després parlarà de la humilitat, etc. És molt interessant aquest llibre de santa Teresa de Jesús.

Tornem a sant Ignasi. Quan parla de Crist, del seu exèrcit, presenta Jesús com un gran capità, com un líder, com algú que inspira admiració, que inspira afecte, que inspira ganes d'imitar-lo i de seguir-lo. I Jesús es presenta com a aquest capità o rei que diu: "Qui vol ser dels meus soldats valents, que sempre estigui amb mi". Ell vol que la meditació ens fiqui realment en el paper, que cadascú se senti cridat, interpel·lat per Jesús. I un pensa: "Com em sentiria si aquesta persona que jo admiro molt, que em sembla una persona bona, que té una grandesa... com em sentiria si aquesta persona em cridés personalment i volgués compartir amb mi la seva vida?". Si sant Francesc, o la Mare Teresa, o Luther King, o Casaldàliga, o persones que potser coneixem més i que ens inspiren afecte i admiració ens diguessin: "Vine amb mi. Vols ser dels meus?". M'imagino que tots voldríem dir: "Sí, jo vull ser dels teus". I sant Ignasi llavors diu: "Aleshores què implica seguir a Jesús com a capità?". I posa en boca de Jesús aquestes paraules: "Si vols ser dels meus, viu com jo he viscut. Sigues pobre en mi. Que les teves causes siguin les meves. Que el que jo estimi ho estimis tu. Si jo he passat per incomoditats, tu què faries?". Aquesta reflexió de sant Ignasi crec que està al rerefons de la vida dels sants.

Sant Francesc, per què estima tant la pobresa? Perquè Crist ha estat pobre. En un segon terme estimarà la pobresa per amor als pobres. Està tot ell penetrat de la compassió de Crist envers els petits i els pobres. Però el primer moviment que sant Francesc ha tingut en el seu cor, ha estat ser com Crist. Crist és pobre, jo també. O pensem en Charles de Foucauld. Per què perseguia viure una vida submergida en l'anonimat, ser desconegut, ser pobre, viure del

treball manual, viure enmig de gent molt allunyada de Jesús i molt pobre, amb els tuaregs? Ell era un home d'una família noble, benestant, i sent la necessitat d'assimilar-se a Jesús. Jesús ha estat pobre, ha viscut com a obrer a Natzaret... doncs ell també volia viure com Jesús, perquè l'admirava. Evidentment que hi ha molts milions de persones que viuen molt pobrament, com Jesús va viure, o més pobrament encara, però la motivació de Charles de Foucauld és aquesta, el voler ser de Crist. Aquest amor a Crist és important a l'hora de discernir l'autèntic esperit cristià.

Quan sant Francesc en la seva Paràfrasi del Parenostre dirà: "El nostre pa de cada dia doneu-nos Senyor el dia d'avui", ho glossarà d'aquesta manera: "El nostre pa de cada dia, el nostre Senyor, Jesucrist". Per a sant Francesc, el pa que el nodria, que li donava vida era Jesús. I el volia seguir, el volia assimilar. Després afegeix: "Perquè no oblidem mai tot el que per nosaltres digué, feu i patí". Sant Francesc vol assimilar Jesús i viure'l. És el seu pa de cada dia. I és el que vol dir als frares quan els diu: "Els frares desitgin per damunt de tot l'Esperit de Déu i la seva santa operació". Per a sant Francesc l'Esperit de Déu és la imitació de Crist, és assimilar Jesús.

Quan els cristians parlem de l'Esperit Sant estem parlant de seguiment de Crist. És inseparable: viure Crist en la meva vida. Sant Ignasi, quan parlarà d'aquest signe de Crist, ho expressarà amb aquest terme cristià que és "humilitat". Sant Francesc ho fa amb el terme "minoritat" i el terme "pobresa". Sant Ignasi ho fa amb el terme "humilitat". I parla de tres graus d'humilitat. El que em porta a viure aquests graus d'humilitat, certament ve de Déu, ve de Crist.

Un primer grau és el cristià que vol ser un bon cristià, que no vol pecar, que vol complir la voluntat de Déu en la seva vida, i evita curosament tot allò que l'allunya de la voluntat de Déu. És un bon cristià. Aquest és un primer grau d'humilitat.

El segon grau d'humilitat és el que s'anomena "la indiferència ignasiana". És a dir, estimar tant la voluntat de Déu que li sigui igual estar sa o malalt, tenir èxit o fracassar... Només vol la voluntat de Déu. El que Déu vulgui, la persona ho vol. És un grau d'humilitat molt elevat. Déu n'hi do si un arriba a això. És la conformitat total a la voluntat de Déu.

El summe grau d'humilitat és viure el que va viure sant Francesc, que és desitjar, si és voluntat de Déu, ser menyspreat amb Jesús menyspreat, ser pobre amb Jesús pobre, ser crucificat amb Jesús crucificat. Per això, l'experiència de sant Francesc culmina a l'Alvèrnia amb els estigmes. Sant Francesc desitja estar clavat a la creu com Jesús, desitja identificar-se per complert amb Ell, no en té prou, simplement, de fer la voluntat de Déu, sinó que vol que la voluntat de Déu sigui que ell participi del destí de Jesús. És una humilitat del qui està profundament enamorat de Jesús. És la humilitat del nostre beat Ramon Llull. Quantes vegades en el "Llibre d'Amic e Amat" Ramon Llull canta aquest desig. Si l'Amat s'ha vestit de vermells draps, l'Amic també vol vestir-se de vermells draps, o sigui, de la sang del martiri. No vol ser menys que el seu Amat. No pot suportar que "l'Amat hagi mort per amor de mi i jo no mori per amor d'Ell".

Per l'Esperit de Déu sempre ve donat el seguiment de Jesús. I això em dona un criteri de discerniment que vaig trobar en el Papa Francesc quan escriu "Evangelii Gaudium". És un text que a mi m'ha fet molt de bé. Està cap a final del llibre. Explica que moltes vegades l'evangelitzador pot tenir un sentiment de fracàs, de tristesa, perquè la resposta que ha rebut és pobra, no ha tingut èxit, les coses no van com un pensaria... És una temptació molt del nostre temps. I el Papa Francesc ens adverteix que moltes vegades considerem que una cosa és vàlida si tenim èxit, si és productiva, si va bé. Per exemple, a la parròquia si ve molta gent; o quan fas una catequesi i intentes transmetre l'evangeli, si arribes a molta gent que responen

bé i es comprometen com a bons cristians; si tu lluites per fer més humana la vida en un barri i ho aconsegueixes; si ets capaç de consolar i de treure del pou negre on ha caigut una persona que està profundament trista... Però moltes vegades ni som capaços de treure de la tristesa a una persona, o intentes transmetre amb tota la il·lusió l'evangeli de Jesús i veus que no t'entenen o que no hi ha la resposta que tu esperaves; cuides amb molt d'amor la teva parròquia i veus que es disgreguen en baralles per foteses... Quantes vegades un té la sensació de fracàs... El Papa Francesc ens recorda que l'èxit no és un criteri d'evangeli. Aquesta és una frase que m'ha quedat molt gravada perquè és la que va dir el bisbe Jaume Camprodon el dia que em va ordenar. Em va dir: "Luís, no oblidis mai que l'èxit no és cap criteri evangèlic". I el Papa Francesc continua la carta dient que la vida autènticament cristiana sempre és fecunda,

sempre, encara que jo no vegi els fruits. Si jo treballo mogut per amor als germans, per fidelitat a Jesús, si el meu punt de referència, el meu principi i fonament –com deia sant Ignasi– és alabar Déu, que Déu sigui estimat, que jo li respongui, construir el Regne... si de veritat és el meu desig aquest, si jo estic a les files de l'exèrcit de Jesús –en paraules de sant Ignasi– i vull la seva voluntat i, fins i tot, arribo a desitjar participar del que Ell va viure, com és la seva pobresa i el seu sofriment, no he de tenir por, el que jo faci donarà fruit, perquè vindrà de Jesús, vindrà de Déu. I el Papa Francesc diu: “Encara que sigui a l'altra punta del planeta”. El bé, l'amor autèntic tenen una fecunditat, una repercussió que jo no em puc imaginar, que jo no sé, però des de la fe m'ho crec. Aquest text dona molta pau a aquell que treballa pel Regne de Déu. Perquè el criteri de la meua vida no és la riquesa, no és la glòria vana, ni és la meua supèrbia, que això forma part de l'exèrcit de Llucifer. L'exèrcit de Jesús és com el seu mestre, que va morir clavat en una creu, no va morir rodejat de multituds que l'aclamaven com a líder, sinó que l'insultaven. Això no ho hem de perdre mai de vista.

La Sagrada Escripura també ens parla d'aquests criteris de discerniment. Sant Pau recorda als cristians de Corint, que tenien la tendència de ser una mica eufòrics perquè eren molts i tenien molts dons carismàtics, que l'Esperit Sant és l'Esperit de Jesús i que no hem d'oblidar mai que Jesús és crucificat. No hem d'oblidar mai a qui seguim. Sant Pau ve a dir als cristians de Corint que no n'hi ha prou amb dir “Senyor”, sinó que s'ha de mirar bé qui és aquest Senyor. Aquest Senyor és Jesús. Aquest és un punt important en un cristià. No n'hi ha prou, com dirà Jesús, amb dir: “Senyor, Senyor”. Aquell Senyor al qual jo estic aclamant és Jesús de Natzaret. Quines van ser les seves causes? Quins van ser els seus predilectes a qui va estimar? Com va morir? Com va viure? L'evangeli de sant Mateu també ens donarà un criteri de discerniment: la misericòrdia que jo he tingut amb el meu germà. “Tenia fam i em donares de menjar, tenia set i em donares de beure, estava despullat i em vas vestir, estava a la presó i em vinguéreu a visitar...” (Mt 25). Són criteris de discerniment de la vida autènticament cristiana els pobres, els malalts els qui estan sofrint... Sant Pau també ens dirà com a criteri de discerniment que els fruits de l'Esperit són bondat, pau, alegria, sobrietat, senzillesa... (Ga 5,22). Són actituds humanes que clarament venen de l'evangeli, venen de Jesús...

Per això, sant Ignasi dedica bona part dels seus Exercicis Espirituals a contemplar, a meditar, a viure, a revivre la vida de Jesús... Perquè el cristià s'ha d'identificar amb la vida de Jesús. Què em diu Jesús a mi? Quin aspecte de la vida de Jesús ha de ser prioritari a la meua vida? És una cosa molt personal que cadascú ha de descobrir. Però tot passa per Jesús, no pot no passar per Ell.

Això també ho dirà santa Teresa d'Àvila referint-se a la vida d'oració, a la vida contemplativa. Aquella època era de gran recerca espiritual. S'havia posat de moda una manera de trobar Déu, diríem, per Déu mateix, cercant la transcendència divina en la pregària, en la contemplació. I santa Teresa, que havia experimentat també aquest tipus de pregària o de recerca de Déu diu: “No deixeu mai la humanitat de Jesús; no deixeu mai Jesús de Natzaret. Mai trobareu Déu prescindint de Jesús. El realisme de la persona humana de Jesús ens mostrarà l'autèntic rostre del pare. Aquest també és un criteri de discerniment per al cristià. El meu encontre amb Déu, passa per Jesús, passa pels pobres, passa pels germans i es manifesta amb alegria, amb pau... Perquè fins i tot actituds aparentment molt cristianes, molt radicals en el seguiment de Jesús, bones, per les quals Jesús em cridi, poden produir-me inquietud, angouxa, neguit... Aquest camp del discerniment té molts matisos que cal tenir en compte.

Viure dins l'Església

Un altre element de discerniment, per a sant Ignasi de Loiola, és l'amor a l'Església. Aquest amor que està tan poc de moda avui dia. Sant Ignasi considera que l'autèntic seguidor de Jesús ha d'estimar l'Església. I ho expressa de manera molt senzilla, tant, que a vegades, quan ho llegeixes en els Exercicis, et sorprèn. Dirà que el que té l'Esperit bo, estima participar en l'Eucaristia dominical, es confessa almenys un cop a l'any (en aquella època es combregava poc i es confessaven per combregar) i cerca d'acomplir els manaments de l'Església. Diu que qui vol seguir Jesús ha d'estar dins l'Església.

Fa poc, vaig acompanyar a un grup catòlic que van visitar al bisbe de Mallorca per demanar-li la seva aprovació. Aquest grup anomenat Emaús volia fer recessos que provoquessin una experiència de conversió forta. I el bisbe, que no els coneixia, els va dir: "És important que els qui participeu d'aquests recessos i trobeu Jesús, participeu de la missa dominical, que pregueu cada dia, que intenteu ser bones persones, confessar-vos..." Va donar una sèrie de pautes molt senzilles, molt normals. I continuà dient: "Però no poseu un llistó que la gent no pugui seguir, que sigui una cosa assequible per a les persones, ajudant-los a viure una vida cristiana". A vegades la vida cristiana està feta de coses mínimes, senzilles, però que són un vincle amb la comunitat de Jesús, Jesús que es fa present a l'Eucaristia.

No hi ha més que llegir sant Francesc per descobrir el seu amor a l'Església. La seva darrera voluntat a Siena, quan creia que es moriria, és un testament que va escriure, molt curtet, i demana als frares poques coses: "Estimeu sempre la nostra Senyora la Pobresa, sigueu pobres, sigueu senzills, estimeu-vos els uns als altres i estimeu la nostra mare la santa Església, romana, sent fidels a l'Església". I sant Francesc ho va viure d'una manera molt radical perquè en aquella època els frares que predicaven per parròquies i diòcesis no sempre eren ben rebuts. I sant Francesc els diu: "No demaneu cap privilegi al Papa per poder predicar arreu, on vulgueu. No. Si a una diòcesi no us reben, marxeu a una altra, però doneu testimoni de minoritat, sou petits, i Jesús vol que la seva Església sigui humil, pobra, petita, però donant testimoni, vivint allò que Jesús vol per a la seva Església". És bonica aquesta intuïció de sant Francesc. I no diguem el seu amor per l'Eucaristia. Sant Francesc dirà: "No veiem en aquest món res del mateix Fill de Déu que no sigui el seu cos i la seva sang santíssims". El realisme de l'Eucaristia: un tros de pa, una copa de vi, allà està Jesús realment.

Si ens fixem en l'evangeli, poques coses ens va manar Jesús, i una d'elles és: "Feu això en memòria meva", referint-se a l'Eucaristia. Una altra cosa que ens va manar: "Estimeu-vos els uns als altres com jo us he estimat". Eucaristia i amor mutu. El seguiment de Jesús es fa en comunitat, en fraternitat, amb l'Església. I viure amb l'Església implica moltes vegades ser capaç de respectar, d'acceptar aquell que no és com jo, que té una altra sensibilitat que la meva... Significa estimar-se l'Església amb tot allò que em dona, que em regala, que és molt... però també tenir paciència, perquè moltes vegades potser el pastor que jo tinc no m'agrada, o fins i tot està contradient clarament el que és l'Esperit de Jesús... No sempre és fàcil la fidelitat a la comunitat eclesial tal qual és. Jesús segueix sempre les lleis de l'encarnació. L'encarnació implica aquesta grandesa però també la misèria de la condició humana. La temptació és no voler saber res de tot això i connectar directament amb Jesús. No. Connectes amb Jesús amb els teus germans. Connectes amb Jesús combregant amb el seu cos i la seva sang, que nodreix als teus germans, fins i tot a aquell que et cau malament, i a aquell que t'és difícil, i a aquell que està molt despistat. Són criteris de discerniment de l'Esperit de Jesús que ens dona sant Ignasi de Loiola.

Aquests són uns criteris per discernir la presència de l'Esperit dins la nostra vida, dins la vida de l'Església: l'amor a Déu per damunt de tot –he vingut de Déu i cap a Déu vaig–; l'evangeli de Jesús, que som seguidors de Jesús, no d'un altre; i els principis que he dit abans de l'alegria, la pau profundes, que omplen el meu cor. I sant Ignasi ens ha deixat una eina molt útil per viure aquest discerniment de l'Esperit, que és l'examen de consciència, que no consisteix en torturar-me a la nit pensant en tot allò dolent que he fet durant el dia. No és això. L'examen de consciència és ser capaç de seure davant Déu, és un diàleg amb Ell, presentant-li la meua jornada, fer passar la jornada davant la meua vista i la meua memòria, primer amb agraïment pels rostres que he vist durant aquest dia, què he sentit a la feina o quan pregava, quan estava passejant, quan estava amb tal persona... o bé si hem viscut coses bones, coses agradables, coses dures, coses molt amargues... hauré viscut de tot. Posar la meua jornada davant Déu amb agraïment, descobrir les traces de la presència i de l'acció de Déu a la meua vida, presentar-li les persones, saber demanar perdó pels moments que hauré estat una persona contradictòria... potser hauré ofès a algú, o no he estat lleial, o no he estat honest, o he parlat de mala manera a una persona, etc... els meus pecats... Tot això passa davant Déu, però passa davant la seva misericòrdia que em perdona, m'acull i em vol ajudar a ser millor cada dia. I aquella persona que per ventura no m'agrada pensar en ella, la poso davant Déu i Déu m'ajudarà a acollir-la des d'Ell. Jo li demano: "Senyor, ajuda'm a veure aquest germà com Tu el veus". I acostumar-me a agrair, que és una cosa que ens costa. Agrair. Potser avui tinc molts motius de queixa perquè això m'ha anat molt malament, estic esgotat, aquella persona m'ha fet patir molt, tot m'ha anat a l'inrevés..., però hi haurà coses per les quals et sents agraït, potser coses insignificants però que són valuoses. És una manera important de prendre consciència del pas de Déu per la nostra vida, perquè la vida la vivim molt ràpid i moltes vegades no sabem ni el que vivim. L'examen de consciència, doncs, és un element important, per a sant Ignasi imprescindible, per discernir l'Esperit de Déu en la meua vida quotidiana.

